

6- Lineære modeller

En lineær model beskrives ved en forskrift

$$f(x) = a \cdot x + b$$

hvor man angiver dels hvad $f(x)$ angiver og med hvilken enhed, og dels hvad x angiver og med hvilken enhed.

Variablen b angiver "startværdien" (der hvor $x = 0$) og variabelen a angiver det y-værdien vokser med pr enhed.

Eksempel 1: Befolkningen i Sverige er siden år 2000 vokset med 0.072 mill pr år. I 2000 var der 8.861 mill indbyggere i Sverige.

- Indfør passende variable og opstil en model for sammenhængen mellem befolkningstallet i Sverige og antal år efter år 2000
- Bestem hvornår befolkningstallet iflg modellen når 10 mill

Eksempel 1:

Befolkningen i Sverige vokser med 0.072 pr år og der er i 2000 8.861 mill

a) Indfør variable og opstil en model for sammenhængen mellem befolkningstal og antal år efter 2000

$$f(x) = 0.072 \cdot x + 8.861 \rightarrow \text{Udført}$$

Her angiver $f(x)$ befolkningstallet målt i mill indbyggere og x er antal år efter 2000

b) Bestem hvornår befolkningstallet når 10 mill

Vi løser $f(x)=10$: $\text{solve}(f(x)=10, x) \rightarrow x=15.8194$

Ifølge modellen når befolkningstallet 10 mill efter ca 16 år dvs i 2016

Opg 1: I 2005 var antallet af elever der afsluttede HF 3810 og i årene frem til 2020 er antallet steget med i gennemsnit 223 elever om året.

- Indfør passende variable og opstil en model for sammenhængen mellem antallet af elever der afslutter HF og antal år efter 2005
- Hvornår vil antallet af elever der afslutter HF være dobbelt så stort som i 2005, hvis udviklingen fortsætter

Opg 2:

I en zoologisk have vejes en bestemt panda en gang om ugen. Nedenstående tabel viser vægten i kg de første 3 uger, efter at vejningerne begyndte.

Antal uger	1	2	3
Vægt (kg)	6	8	10

Billedkilde: History.com

Det antages, at pandaens vægt er en lineær funktion af den tid, der er gået, efter at vejningerne begyndte.

- Opstil en formel til at beregne pandaens vægt y kg efter x uger.
- Hvor mange uger går der, før pandaen vejer 24 kg?

NB! I denne opgave bliver vi i spm a bedt om at "opstille en formel". Her svarer y til $f(x)$.

Eksempel 2: Længden af en jernstang ændrer sig med temperaturen. Den kan beskrives ved forskriften

$$N(t) = 2000 + 0.012 \cdot t$$

hvor N angiver længden i mm og t angiver temperaturen i $^{\circ}\text{C}$.

- Udregn $N(50)$ og forklar betydningen af tallet
- Gør rede for hvad tallene 2000 og 0.012 fortæller om jernstangen
- Hvor meget vokser jernstangen når temperaturen stiger 90°

Eksempel 2

$$n(t) = 2000 + 0.012 \cdot t \quad \text{Udført}$$

Her angiver $n(t)$ længden i mm af en jernstang og t er temperaturen i grader celcius

a) Udregn $N(50)$ og forklar betydningen

$$n(50) = 2000.6 \quad \text{og det fortæller at ved } 50^{\circ} \text{ er jernstangen } 2000.6 \text{ mm}$$

b) Gør rede for hvad 2000 og 0.012 fortæller

Jernstangen er 2000mm ved 0° og længden vokser 0.012mm når temperaturen stiger en grad

c) Hvad vokser længden med når temperaturen stiger 90° ?

$$90 \cdot 0.012 = 1.08$$

Længden vokser med 1.08mm når temperaturen stiger 90°

Opg 3: Prisen for byggegrunde i en større udstykning er givet ved

$$f(x) = 217 \cdot x + 60000$$

hvor $f(x)$ er salgsprisen i kr., og x er størrelsen af byggegrunden, målt i m^2 .

- Bestem $f(954)$ og forklar hvad dette tal fortæller.

En familie overvejer at købe en af disse grunde. De kan vælge mellem to grunde, hvor den ene er 286 m^2 større end den anden.

- Hvor meget dyrere er den store grund?

Opg 4 CO_2 -indholdet i atmosfæren de senere år kan med god tilnærmelse beskrives ved modellen

$$y = 2.06 \cdot x + 369.5,$$

hvor y er CO_2 -indholdet i atmosfæren, målt i ppm, og x er antal år efter 2000.

- Hvad fortæller tallet 369,5 om CO_2 -indholdet i atmosfæren?
- Hvor meget vokser CO_2 -indholdet i atmosfæren pr. år ifølge modellen?
- Bestem CO_2 -indholdet i atmosfæren i år 2010 ifølge modellen.

Opg 5: Udviklingen i antallet af personbiler i Danmark kan med tilnærmelse beskrives ved modellen

$$f(x) = 39200x + 1930000$$

hvor x er antal år efter 2005, og $f(x)$ er antallet af personbiler.

- Hvor mange personbiler vil der være i Danmark i 2018 iflg modellen?
- Hvad fortæller 39200 om antallet af personbiler i Danmark
- Hvor meget vil antallet vokse på 5 år ifølge modellen?

Facitliste:

Opg 1: a) $f(x) = 223 \cdot x + 3810$ $f(x)$ angiver antal elever der afslutter HF og x angiver antal år efter 2005 b) Efter 17 år dvs i 2022

Opg 2: a) $y = 2x + 4$ y er vægten i kg og x er tiden målt i uger b) 10 uger

Opg 3: a) 267018 En grund på 954 m^2 koster 267018 kr b) 62062 kr

Opg 4: a) 369.5ppm er CO_2 -indholdet i atmosfæren i år 2000 b) 2.06 ppm
c) 390.1 ppm

Opg 5: a) 2439600 biler b) Antallet af biler vokser med 39200 om året
c) 196000 biler på 5 år